DE CONSTITUTIONEEL.

NIEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

N°. 25. **Zondag 28 en Maandag 29 October.** **1855.**

Uitgever : **C. H. SUSAN, Jr.**, te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : **M. Schooneveld & Zoon**, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N°: 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. **ƒ 4.50**; franco per post **ƒ 5.50**.
Advertentiën van 1—6 regels **ƒ 1**. Voor elken regel meer **15 cents**; behalve **35 cents** zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van **ƒ 1**, het zegelgeld daaronder begrepen.

Doorgraving der landengte van Suez.

(*Slot.*)

Wat den aanleg zelven van het kanaal betreft, hebben de werkzaamheden der ingenieurs buiten eenigen twijfel gesteld, dat er geen sprake kan zijn van een waterweg, die de landengte op haar smalst zou doorsnijden. Wel *schijnt* het, dat de bodem daartoe geschikt zou zijn; maar een gezet onderzoek heeft bewezen, dat die geschiktheid zich tot den schijn beperkt. Iets Westelijks van eene regte lijn, die men trekt van Suez naar Tineh (in de nabijheid der ruïnen van Pelusium), staat men op geheel nieuwe aanslibbingen der zee, welke zich ongeveer zes uren uitstrekken, en ten Noorden daarvan op eene reeks, met bitter water gevulde, binnenmeeren, waarvan de lengte bijna 10 uren bedraagt. Deze bodemlaag, blijkbaar eene oude verlenging der Roode Zee, wordt door tertiaire lagen afgewisseld, waarin het gips, als hoofdbestanddeel, voorkomt. Deze lagen, door wier opstijging de voormalige verbinding tusschen de Roode en Middellandsche Zeeën werd afgebroken, beslaan eene breedte van 10 uren, en verheffen zich achttien voeten boven de oppervlakte der zee. Hoe gunstig nu ook de aard van den bodem voor den aanleg van een kanaal zij, even ongunstig is de toestand der Middellandsche Zee op deze plaats voor den aanleg eener haven. Die toestand is zoodanig, dat eene verbinding der beide zeeën, langs den kortsten weg, ten eenemale onmogelijk is.

Langs de Afrikaansche kust loopt een stroom van het Westen naar het Oosten, die de slibmassa's van den Nijl aan de kust afzet. Deze massa's zijn, naar gelang van het saizoen, zeer verschillend en kunnen niet naauwkeurig worden opgegeven. Zij zijn intusschen zeer groot en nog heden ten dage stuwt de Nijl op zijn hoogsten stand voor Caïro in elke seconde 10,000 kubiek ellen slibwater voorbij. De sliblaag, welke door dit water in de zee vóór de monding ontstaat, breidt zich over een aanzienlijken omvang uit. Gelijk de admiraal Singth in zijn verdienstelijk werk, over de Middellandsche Zee, verhaalt, stootte het fregat *Romulus* op eene slibbank, daar waar men het land nog niet kon zien. Deze drabbige watermassa's worden door de zeewinden tegen de kusten teruggedreven en zetten daar hun slib af, die van lieverlede tot banken verdikken, die voor den zeeman des te gevaarlijker zijn, omdat het vloeibare slib, dat ze bedekt, te zwaar is, om de branding te veroorzaken, welke gewoonlijk den zeevaarder voor klippen of banken waarschuwt. Winden en stroomen hebben voor de landengte van Suez in den loop der eeuwen het Nijlslib zoodanig opeen gehoopt, dat, zoo men het kanaal daar wilde openen, men in de zee drie uren van de kust eene haven zou moeten aanleggen. Om diep water voor de schepen te verkrijgen, zou men van dat nieuwe Venetie tot aan de kust, midden door eene zee van slijk, een kanaal moeten aanleggen en onophoudelijk bevaarbaar houden. Dit vraagstuk is evenwel onoplosbaar geacht; want het Nijlslib zet zijn werk altijd voort en niet zelden zou een enkele ongunstige dag den arbeid van jaren verwoesten.

Deze omstandigheden maken Alexandrie, dat sedert meer dan 2,000 jaren de groote Egyptische haven is, tot het natuurlijk en onvermijdelijk punt van uitgang van het kanaal aan den kant der Middellandsche zee. Alexandrie ligt Westelijk, zoodat de naar het Oosten gaande stroom geen Nijlslib naar die haven kan voeren, en deze, in alle opzigten zoo voortreffelijk, derhalve altijd dezelfde diepte behoudt. Aan de mogelijkheid tot daarstelling van een kanaal, waarbij de beide uitgangspunten Alexandrie en Suez verbonden zouden worden, valt niet te twijfelen. De voeding geschiedt door den Nijl, die voor Caïro 42 tot 69 voet boven de oppervlakte der zee ligt, en 24 tot 51 voet (al naar mate zijn waterstand) boven de gipslagen, die de Roode zee van de Middellandsche scheiden. Er is dus geen twijfel aan, of men kan het water van den Nijl tot aan de Roode zee leiden; en dit zou zelfs kunnen geschieden, ook al lag het watervlak der Roode zee hooger dan dat der Middellandsche. Het bestaan van die hoogere watervlakte werd onder de ouden beweerd door Aristoteles, Plinius en Diodorus, maar door Strabo en Herodotus bestreden. De Fransche geleerden vermeenden in 1799, dat het watervlak der Roode zee boven dat der Middellandsche zee stond; maar de laatste door Talabot ondernomen metingen hebben duidelijk aangetoond, dat de waterstand in beide zeeën dezelfde is.

De arbeid der Fransche brigade heeft eene gunstige linie tusschen Suez en Alexandrie doen vaststellen. Tot uitgangspunt van het, tot voeding bestemde kanaal, is gekozen de groote Nijldam, door Mehemed Ali begonnen, door Abbas onvoltooid gelaten, en die waarschijnlijk door Saïd zal voltooid worden. Eene halve mijl verder naar beneden verdeelt zich het kanaal in twee takken, waarvan het eene naar Alexandrie, het andere naar Suez loopt. De tak van Alexandrie volgt, met enkele afwijkingen, de rigting van den Bhar Joussouv of het Kanaal, dat aan Joseph, den zoon van den aartsvader Jacob, wordt toegeschreven.

De tak naar Suez loopt aanvankelijk Noord-Oostelijk, omdat het den, naar Damiate stroomenden Nijl, van ter linkerzijde laat liggen, buigt vervolgens beneden Butbeis naar het dal van Ouadie, even als het kanaal der Pharaonen, naar het Oosten op, verlaat niet van het meer Tinsah deze rigting, en keert zich bij de ruïnen van het oude Serapeam zuidelijk, snijdt eene linie van bittere meeren, waar het eene nieuwe voeding van water erlangt, en loopt eindelijk, door een kanaal van 7 uren lang, in Suez uit. De Fransche brigade berekent, in Fransche maat, dezen geheelen arbeid op de volgende lengte:

Voedingskanaal van den Nijl. . .	12,000 voet.
Kan. van Alexandrie (Bhar Joussouv).	354,000 »
Kanaal van Suez.	624,000 »
Totaal. . .	990.000 voet.

Zoodanig kanaal is nog 9 uren korter dan het Fransche, hetwelk loopt van Nantes naar Brest. Terwijl laatstgenoemd kanaal eene hoogte van 1620 voeten moet opklimmen, heeft het Egyptische kanaal slechts eene glooijing van 110 voeten te overwinnen.

De haven van Alexandrie is nu reeds eene der beste van de Middellandsche zee, en zou door verschillende werken nog aanzienlijk kunnen verbeterd worden.

Zij vormt eene ovale reede van drie uren lang en bijna een uur breed, welke door eene reeks ondergrondsche rotsen, waarin drie openingen de verbinding met de zee veroorloven, tegen het geweld der golven wordt beschut. De eigenlijke haven wordt onder de muren der stad, door het Noord-Oostelijke gedeelte van dit bekken, gevormd. Vijf uren verder Oostelijk biedt de reede van Aboukir eene veilige schuilplaats aan alle schepen aan, die door de kracht der Westenwinden, de bergpassen van Alexandrie miszeilen. Door de binnenmeeren Makdie en Mareotis zou die reede met de haven van Alexandrie en met het kanaal gemakkelijk in verbinding kunnen gesteld worden.

Aan de zijde der Roode zee zijn de omstandigheden veel minder gunstig. Het lange en naauwe kanaal, dat men met den naam van haven van Suez vereert, heeft bij lage zee slechts zes tot negen voet diepte, en bij gemiddelden waterstand ongeveer dertien voet. Bovendien is dat kanaal dikwerf door zand verstopt, en de schepen ankeren gewoonlijk een uur en nog verder af op de hooge zee. De haven van Suez zal dus verbeterd moeten worden, indien daartoe de mogelijkheid bestaat; anders zal men ten Zuid-Westen van Suez de eene of andere bogt tot haven moeten inrigten. Morezby, een zee-officier der Britsch-Indische marine, heeft een dier bogten onderzocht, en daarin dertig tot zes-en-dertig voet water gevonden; en het is deze bogt, welke Negrelli en Talabot voorstellen te gebruiken, waardoor evenwel de kosten van aanleg op nieuw aanzienlijk vermeerderd zouden worden.

Het kanaal zelf moet voor de grootste schepen bevaarbaar zijn. Van het oudste kanaal van Pharao zegt Strabo, dat zijne breedte honderd ellen bedroeg, terwijl Plinius die breedte op honderd voeten stelt. Dit verschil van opgaven kan alleen daaruit verklaard worden, dat de opmeting op verschillende plaatsen moet zijn gedaan. Wat de diepte betreft, beweert Plinius; dat zij dertig voet heeft bedragen, hetgeen voor den toenmaligen bouw der schepen ons te aanmerkelijk voorkomt. Volgens Strabo konden op het kanaal schepen varen van een diepgang van 12 voeten. Toen Keizer Hadrianus het kanaal herstelde, gaf hij het den naam van *Trajanus Amnis*, die voor een klein kanaal niet zou gepast hebben. De Fransche ingenieurs hebben verschillende meetingen gedaan, waaruit gebleken is, dat het kanaal door de grootste schepen van dien tijd kon bevaren worden. In de nabijheid van het meer Timsah onderscheidt men nog dammen van 15 tot 18 voet hoogte, tusschen welke eene uitgestrektheid van 170 voeten breed ligt. Daar stoombooten van 600 paardenkracht en linieschepen van honderd twintig stukken geschut door het kanaal moeten kunnen varen, stelt Talabot de volgende afmetingen voor:

Breedte der grondvlakte	150 voet.
Water-diepte	24 »
Lengte der sleuven.	270 »
Breedte.	63 »
Verhooging der dammen boven den waterspiegel.	6 »
Bovenste breedte der dammen en van het lijnpad.	15 »

Talabot berekent de kosten van een zoodanig kanaal van Alexandrie naar Suez, met inbegrip van de havenwerken in de Roode zee, op 150,000,000 francs; Negrelli spreekt van 80,000,000 Oostenrijksche guldens.

Wij eindigen hiermede onze beschouwingen over de voorgenomen doorgraving der landengte van Suez, en hopen onzen lezers een helder denkbeeld te hebben gegeven van den omvang der onderneming en van het groote gewigt, dat de beschaving, de handel, de nijverheid en de scheepvaart er bij heeft, om dat grootsche werk tot stand te zien komen. Niet zonder zelfvoldoening zien wij, dat Nederland, steeds beroemd door het genie zijner waterwerken, mede is geroepen, om een oordeel uit te spreken, op het wetenschappelijke Europesche Congres, over de vastgestelde plans. Wij hopen niet minder, dat ook Nederlands belangen zullen bevorderd worden bij de opening van een waterweg, die den afstand tusschen het moederland en onze onschatbare koloniën voor de helft verkort.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Van het KRIJGSTOONEEL in de Krim zijn geene nadere, bepaalde berigten. Er waren geruchten in omloop, dat de bondgenooten de Russen hadden ingesloten; doch uit eene telegraphische depeche van vorst Gortschakoff blijkt, dat dit verre is van het geval te zijn. Immers meldt hij daarin, dat hij de Krim niet zal ontruimen, maar alle krachten aanwenden om de invallers tegen te staan. En de jongst vermelde bewegingen bij Eupatoria bewijzen, dat hij altijd over eene aanzienlijke magt te beschikken heeft.

Indien men geloof kan hechten aan eene correspondentie, welke het dagblad van Triëst van het oorlogstooneel in Azie ontvangen heeft, dan zouden de Turken van de door hen op 29 September voor de muren van Kars behaalde overwinning, niet dat voordeel getrokken hebben, hetwelk zij daarvan verwachtten. Daar gebrek aan kavallerie hun niet veroorloofde de Russen te vervolgen, na den storm afgeslagen te hebben, zoo hebben deze zich op geringen afstand gevestigd, het beleg hervat en, volgens denzelfden correspondent, zouden ze de stad meer dan ooit te voren omsingelen.

Er is welligt van dit alles wel iets af te dingen, maar zeker is het toch, dat de vruchtelooze storm van den 29 Sept. generaal Murawieff geene aanleiding gaf, om het beleg op te breken, en dat, daar Omar-Pacha aan den anderen kant niet in staat scheen om onmiddellijk de afleiding te doen plaats hebben, waartoe hij Ottomanische

troepen te Battoun bijeenverzamelde, de belegerde stad, wier voorraad aanmerkelijk begint te verminderen, hare hoop tot redding alleen vestigen kan op de gestrengheid van het jaargetijde. Dat, maar ook dat alléén, is de eenige lichtstraal, welke zich voor hun oog vertoont.

De laatste berigten uit deze streken melden, dat reeds sneeuw begint te vallen op de grenzen van Georgie. Zij is voorzeker de magtigste bondgenoot, wiens hulp de bezetting van Kars op dezen oogenblik kan inroepen.

Dezelfde correspondent van het dagblad van Triëst spreekt van toebereidselen, welke reeds te Konstantinopel en Beïkos zouden gemaakt worden voor de overwintering der vloten. Het werd ook reeds in eene telegraphische depêche uit Marseille gemeld, dat zij in de maand November in den Bosphorus werden verwacht, en dat mitsdien de expeditie aan den mond van den Dnieper van geen langen duur kon zijn. Het is waarschijnlijk, dat de bondgenooten zich vrij goed te Kinburn zullen vestigen, om daar, des noods, den winter door te brengen, niettegenstaande het vertrek der vloten naar Konstantinopel, en zulks te meer, daar de opperbevelhebbers in de Krim, in weêrwil van het ongunstige weder, natuurlijk een genoegzaam aantal vaartuigen bij zich zullen houden, om de gemeenschap met de verschillende deelen van het Russisch grondgebied, door de bondgenooten bezet, te verzekeren en in stand te houden.

De *Times* komt thans op tegen de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, en verwijt deze magteloosheid of kwaden wil in het te keer gaan van vereenigingen van ingezetenen, ten doel hebbende vijandelijke expeditien tegen vreemde landen, en gewaagt, o. a., van het plan, dat Amerikaansche vrijbuiters zouden hebben, om eene landing in Ierland te doen.

De *Indép. Belge* zegt niet ten onregte, deswege: »Wij moeten het er bijkans voor houden, dat de *Times* zelf geen geloof hecht aan den voorgewenden inval in Ierland, door benden uit de Vereenigde Staten. Men verlieze toch niet uit het oog, dat de Engelsche bladen, en de *Times* in het bijzonder, er niet afkeerig van zijn om soms, even als Don Quichotte, tegen de windmolens te schermen.»

Sprekende van de *Times*, verdient ook opgemerkt te worden, dat dit blad in Europa een gerucht in omloop bragt nopens een geschil, dat tusschen Engeland en de Vereenigde Staten zou zijn gerezen. Het zou daarbij niets meer of niets minder gelden dan de terugroeping van den Britschen gezant, den heer Crampton, ter zake van het aandeel dat hij nam aan de werving van onderdanen der unie voor het leger in de Krim. Dat gerucht is later door de *Globe* en de *Morning Post* op de meest stellige wijze gelogenstraft. Om billijk te zijn en de *Times* niet ten onregte ook in dat opzigt als de uitvinder van canards geheel en al te doen doorgaan, meenen wij hierbij te moeten voegen, dat de Parijsche *Presse* omtrent deze aangelegenheid thans eene nieuwe lezing mededeelt, volgens hetgeen zijn Londensche correspondent deswege meldt. Volgens dezen zou het feit op zich zelf juist zijn; alleen zou het hier, in stede van den Engelschen gezant te Washington, den Britschen consul te New-York gelden. Wij deelen dit echter niet dan onder voorbehoud mede.

Naar men wil zou te Parijs en Londen de aanwezigheid van Amerikaansche zeeroovers in de Atlantische zee vermoed worden die van Rusland kaper-brieven ontvangen zouden hebben; in verband hiermede werd tevens gesproken van de versterking der Engelsche en Fransche zeemagt in die wateren.

Te Parijs was de aandacht zeer gevestigd op de door de Fransche bank reeds genomen of nog te nemen maatregelen. De raad dier inrigting was bijeengekomen, en men scheen voor nieuwe beperkende bepalingen beducht te zijn. In stede hiervan, vernam men echter met genoegen, dat zij geneigd was terug te komen op het besluit, krachtens hetwelk de inwisseling van op escompte genomen billetten tot 75 dagen werd beperkt, en om het tijdstip daartoe op nieuw tot 90 dagen uit te strekken.

De *Wiener Zeitung* heeft gister, eindelijk, officiële mededeeling gedaan omtrent de verschillende finantiële maatregelen, betrekking hebbende tot de bank dier hoofdstad. Reeds vroeger hebben wij daarvan met een enkel woord gewag gemaakt. Men weet, dat het hier geldt afstand door den Staat aan de bank gedaan van een gedeelte der domeinen, ter voldoening van zijne schuld, ten gevolge waarvan de bank een gedeelte van hare in omloop zijnde billetten zal moeten intrekken. Bovendien zal zij haar kapitaal vermeerderen door de uitgifte van 50,000 nieuwe aandeelen tegen eene rente van 700 florijnen.

GRIEKENLAND.

Uit Athene wordt den 19 dezer gemeld, dat Sillivergos ziek geworden en in zijne plaats Ponto Stablos tot minister van finantien, Christopulos tot minister van eeredienst benoemd was. De gezant Kondurlotis is van Konstantinopel teruggeroepen. De Noord-Amerikaansche gezant Prayes heeft eene audientie bij koning Otto gehad.

GROOT-BRITTANJE.

Tot opvolger van sir W. Molesworth als secretaris van Staat voor kolonien, wordt door sommigen lord Elgin, door anderen de heer Vernon Smith aanbevolen.

— Met het transportschip Earl of Aberdeen zijn te Spithead gearriveerd de kapitein, stuurman en tweede stuurman van het stoomtransportschip *Culloden*, hetwelk in den storm van 14 November 1854 bij Balaklava schipbreuk leed, alsmede verscheiden Engelsche officieren en eene dame, welke zich aan boord van dat vaartuig bevonden en allen in Russische krijgsgevangenschap geraakten, in welke zij tot nu onlangs bleven, toen zij uitgewisseld zijn.

FRANKRIJK.

Sedert eenige dagen is er veel sprake van den gedwongen koers der bankbilletten. De geruchten deswege in omloop, volgens welke de regering op het punt zou zijn om tot dien maatregel te besluiten, hebben zoozeer veld gewonnen, dat een enkel woord tot tegenspraak noodzakelijk geworden is. Van doorgaans wel onderrigte zijde wordt gemeld, dat de regering juist tegenovergestelde voornemens heeft.

Overigens maakt de stand van zaken zulk een radicalen maatregel ook geenszins noodzakelijk; de bank kon tot dus verre, met behulp van eenige handelaars, haar in kas zijnd gereed geld op den gewonen maatstaf houden; zij heeft zich onlangs nog twintig millioen baar zilver bij de Amsterdamsche bank weten te verschaffen en sedert eenigen tijd komt in Engeland achtervolgens veel goud aan, en zulks met eene snelheid, welke gegronde hoop geeft dat een gedeelte van dat goud naar onze markt zal toevloeijen.

— De drie uit de Krim in Frankrijk wedergekeerde Fransche generaals blijven in lijdenden toestand verkeeren. Ofschoon bij den generaal Trochu het afzetten van het been zal kunnen vermeden worden, lijdt hij nog veel aan de gevolgen van het schot, dat hem een gedeelte van de kuit wegnam. De generaal Mellinet is in de beide wangen gekwetst en bij den generaal Bosquet, die door het springen van een houwitser getroffen werd, heeft zich een inwendig gebrek geopenbaard, tot herstelling waarvan hij zich naar zijne moeder, in de gezonde luchtstreek van Pau, begeven zal.

LATERE BERIGTEN.

Weenen, 25 Oct. De W. *Zeitung* van heden bevat de officiële benoeming van den heer v. Prokesch Osten, tot internuntius te Konstantinopel, en die van den graaf van Rechberg, tot president van de bondsvergadering.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Vervolg en slot van Hoofdstuk IX (Financien).

VIIIste AFDEELING. — *Kosten van administratie der indirecte belastingen, van de Staats-loterij en de bewaring van het kadaster.* — Vrij algemeen had men met leedwezen ook op deze afdeeling vermeerdering van uitgaven gevonden. Het getal directeuren der registratie en domeinen is wel hetzelfde gebleven, maar van eenigen dier ambtenaren is het tractement verhoogd en allen zullen meer voor bureaukosten ontvangen; terwijl zij de vergoeding, onder art. 55 *e* voorkomende, zullen blijven genieten. Daarbij komt, dat onder art. 89 eene nieuwe post van *f* 2800 is uitgetrokken voor *vier* commiesen ter directie. Een en ander brengt eene voor dit onderdeel daarom te meer aanzienlijk genoemde verhooging te weeg, omdat men zich meende te mogen vleijen, dat tengevolge van de vermindering van het werk bij het bestuur der domeinen ook de kosten van dat bestuur zouden afnemen. Men wilde niet ontkennen, dat bij sommige directien, onder welker ressort vele domeingoederen liggen, zeer veel te doen valt, maar in het geneel zal toch wel mogen aangenomen worden, dat de aanzienlijke verkoopingen van domeinen, die opvolgend hebben plaats gehad, het werk grootendeels zullen hebben verminderd. Met bevreemding merkte men dus op, dat nu, bij allengs afnemende werkzaamheden, niet alleen het geldelijk inkomen verhoogd, maar dat ook het personeel vermeerderd is geworden. En wanneer men zich ook nog herinnerde, dat in de laatste jaren de tractementen der inspecteurs verhoogd waren, dan bleek het meer en meer dat hier eene doorgaande vermeerdering van uitgaven plaats had, die de goedkeuring der leden, die hierbij stilstonden, niet kon wegdragen. Zij gaven dan ook den wensch te kennen, dat ook hier een vereenvoudigd bestuur tot vermindering van kosten mogt leiden. Aangenaam zou het hun tevens zijn eene opgaaf te erlangen van de toelage voor bureaukosten, welke aan elke directie wordt uitgekeerd. Het groote verschil tusschen de verschillende toelagen, die van *f* 300 tot *f* 1700 groot zijn, had hunne aandacht getrokken.

Art. 41. Reeds waren sommige inspecteurs, wat hunne tractementen betreft, bevoordeeld. Thans vindt men op nieuw eene verhooging hunner reis- en verblijfkosten. Keurde men over het algemeen zoodanige verhooging af, te meer moest dit het geval zijn wanneer men ambtenaren met sedentaire betrekkingen, zoodals er onder deze inspecteurs gevonden worden, in deze vermeerdering zag deelen. Het is toch duidelijk, dat op hen niet toepasselijk kan zijn hetgeen in den toelichtenden staat gezegd wordt.

Bij deze gelegenheid is in eene afdeeling, naar aanleiding van onlangs verspreide geruchten omtrent misbruiken, die in eene der voornaamste steden des lands zouden hebben plaats gegrepen, de twijfel geopperd, of het toezigt, dat door deze inspecteuren moet worden uitgeoefend, doorgaans wel zoo geschiedt, dat daardoor dergelijke ongeoorloofde handelingen kunnen voorgekomen worden. Dit bleek althans ten opzigte van het kantoor, dat men hier nog op het oog had, het geval niet te zijn geweest. Men hoopte dus, dat voortaan het toezigt scherp genoeg zal zijn, om dergelijke belangrijke en naar het scheen in eene aanzienlijke tijdsruimte gepleegde misbruiken te beletten.

IXde AFDEELING. *Kosten van administratie der posterijen.* De beschouwingen van deze afdeeling werden aangevangen met eenen ernstigen wensch, welken vele leden aan de Regering wilden kenbaar maken. Hoe langer hoe meer, zeiden zij, bleek het, dat het ontvreemden van op de post bezorgde brieven zoowel met als zonder geldswaarde toeneemt. De klagten daarover vermenigvuldigen zich. Vooral was dit het geval met aangeteekende brieven. Te dikwijls gebeurde het ook, dat er brieven, lang na den bepaalden tijd en derhalve nadat er, wat ruimte van tijd betreft, gelegenheid is geweest om derzelver inhoud te onderzoeken, aan de geadresseerden werden bezorgd. Deze schending van het vertrouwen, in de posterij gesteld, is een misdrijf, waartegen door een streng en krachtig toezigt behoort te worden gewaakt. En of dit altijd het geval was mogt wel betwijfeld worden, als men voor waar hoorde verklaren het feit, dat personen, die in 's regters handen geweest en wegens ambtsmisdrijf veroordeeld waren, later in 's lands dienst zij[n] hersteld en op nieuw bij de brievenposterij zijn gebrui[kt] geworden. Zoo iets moest, naar het inzien dezer leden nooit kunnen plaats hebben. Eer scheen het noodzakelij[k] om hem, tegen wien een kwaad vermoeden bestond, ze[lfs] vóór dat hij tot het plegen der misdaad overgegaan of des wege aangeklaagd was, onmiddelijk te verwijderen. Men verlangde dus, dat een voortdurend gestreng toezigt, eene krachtige vervolging van gepleegde misdrijven en verwijdering van alle niet vertrouwde beambten uit deze administratie in het vervolg mogten medewerken, om het kwaad tegen te gaan en het vertrouwen op de brieven-posterij te bestendigen, dat anders onvermijdelijk verloren zou moeten gaan.

Bij de bovenstaande klagt voegde zich nog die van eenige leden over gebrek aan activiteit bij de postdirectie in verschillende oorden van het land, dat zich vooral kenmerkt in de ongeregelde bezorging der brieven. Dit punt besprekende, waren er, die de vraag deden, of het euvel ook niet voor een gedeelte daaraan moest worden toegeschreven, dat er bij de postdirectie ambtenaren zijn, die wel eens niet op hunnen post worden gevonden en zelfs geheele dagen afwezig blijven. Uit dit misbruik moesten wel van zelf belemmeringen in de dienst ontspruiten. Ongaarne zagen deze leden dan ook de hooge, nu op nieuw vermeerderde, bezoldiging van deze ambtenaren. Zij hoopten, dat het meerendeel der *f* 45,000 als schadevergoeding voor den verloren vrijdom der abonnementen, indien die som moest worden behouden, mogt strekken ten behoeve van de mindere geemploijeerden.

Eindelijk vroegen nog eenige leden, of de Regering de staten, die bij de Memorie van Toelichting gevoegd zijn nu niet zou kunnen aanvullen met hetgeen later bekend is geworden, en met eene opgaaf van het getal en den geldwaardigen inhoud der rebuten.

Art. 51. Op dit artikel zijn twee vragen voorgekomen: of het namelijk niet mogelijk ware het stelsel der postzegels uit te strekken ook op de verzending van gedrukte stukken. Dat eenige moeijelijkheden zullen moeten worden overwonnen, scheen nog geen bewijs van de onmogelijkheid te zijn.

De tweede vraag was, op welke lijnen de ambulante bureaux reeds dienen of nog zullen in dienst gesteld worden.

Art. 53. Deze post vond geen onverdeelden bijval. Hij werd door sommigen verdedigd op grond der billijkheid. Anderen meenden dat, als er voor den Staat geene *verpligting* bestond, men zich niet door medelijden mogt laten bewegen om deze uitgaaf goed te keuren. Nog minder zou daartoe reden zijn, indien het waar is, wat enkelen zeiden, dat er een proces door voormalige postmeesters ter bekoming van pensioen, waarop zij regt beweren te hebben, stond te worden gevoerd, en dat daaronder gevonden worden die gedurende dit jaar onderstand hebben genoten.

XDE AFDEELING. — *Kosten van administratie en lasten der domeinen, mitsgaders het geldelijk beheer der wegen, vaarten of kanalen en veren enz.* Sommige leden hebben alweder de Regering willen aansporen om toch maatregelen te nemen, die voor goed een einde kunnen maken aan de bestaande onzekerheid van den eigendom van verschillende schorren, aanwassen als anderzins. Zij bleven het afkeuren, dat aan dien algemeen onzekeren toestand niets gedaan wordt, maar dat naar mate nieuwe quaestien opgespoord of gevonden worden, nieuwe procedures worden aangevangen. Hierdoor verkeeren noodwendig velen in eene hoogst onaangename en belemmerende onrust omtrent hun geheel vermogen, die van 1813 al voortduurt, en zoowel op de houders als op den grond na deelig terugwerkt.

XIIde AFDEELING. — *Pensioenen, wachtgelden, subsidien en restitutien.* Werd de steeds toenemende som voor pensioenen door velen telken jare met leedwezen gezien en voortdurend tegen dat kwaad gewaarschuwd, ook nu was dit op nieuw het geval, nu men bespeurde, dat en art. 59 in zijn geheel hooger staat uitgetrokken dan ten vorigen jare, en dat daarop weder eene som van *f* 20,000 voorkomt voor nieuwe pensioenen, te boven gaande het cijfer van het geraamde versterf. Deze leden zouden het ernstig moeten betreuren, indien niet alles in het werk wierd gesteld om dit kwaad althans binnen de bestaande grenzen te houden. Er is en wordt nog, naar zij meenden te weten, krachtig aangedrongen op eene verandering in het aangenomen stelsel omtrent de reversibiliteit der pensioenen op de weduwen en weezen der gepensioneerden. Zij hoopten, dat de Regering zich met standvastigheid tegen elken dergelijken drang zal verzetten, ten einde meerdere uitbreiding van dit kwaad tegen te gaan. Elke verandering van het bestaande in dien zin zou nieuwe, zeer hooge kosten na zich slepen, waarvan het einde moeijelijk te berekenen zal zijn. Ieder ambtenaar zou begeeren, dat zijne weduwe en kinderen na zijnen dood in het genot van pensioen kwamen, en indien elk voor een redelijk en tot de bekleede betrekking in verhouding staand pensioen ook voor zijne weduwe en kinderen moest fourneren, zouden de bezoldigingen alras blijken onvoldoende te zijn. De Regering wijst zelve op de reversibiliteit als oorzaak der steeds klimmende uitgaaf onder dit artikel. Deze leden beschouwden dit als volkomen juist. Zij rekenden die verandering ook onder de groote van den lateren tijd, en hoopten die goede uitkomst niet weggenomen te zien, vreezende zij, dat daardoor de lasten de krachten van den Staat zouden te boven gaan. Het was reeds, naar hun inzien, genoeg te bejammeren, dat latere wijzigingen in andere pensioenwetten niet dezelfde uitkomsten als de hier geprezene hadden gegeven. Zij besloten hunne opmerking met den wensch, dat in *eene algemeene lijst* een overzigt mogt worden gegeven van al de pensioenen loopende ten laste van het Rijk en van derzelver bedrag.

XIIIde AFDEELING. — *Onvoorziene uitgaven.* — Hier is dezelfde bedenking gemaakt, die reeds meermalen aan de Regering is medegedeeld. Indien het niet mogelijk ware geweest zich binnen de gestelde grenzen te houden, dan had de verhooging behooren gevraagd te worden vóór dat de uitgaven waren geschied

's Gravenhage, 27 October.

Bij besluit van den 26 October 1855 no. 91 heeft Z. M. goedgevonden aan C. Maas Geesteranus, Burgemeester te Delft, op zijn verzoek met den 1 November aanstaande, eervol ontslag te verleenen uit die betrekking.

Z. K. H. de Prins van Oranje, vergezeld van HD. gouverneur, Jhr. Gasembroot, is gisteren avond ten 5½ ure van HD. zeereis in goeden welstand in deze residentie teruggekeerd.

Naar men verneemt, zal H. M. de Koningin-moeder den 2 November uit Weimar naar Petersburg vertrekken.

Morgen zal Prof. Everard zich uit deze residentie naar Weimar begeven, om H. M. de Koningin-moeder te vergezellen.

Bij het Departement van Binnenlandsche Zaken is ontvangen van den Minister van Kolonien eene assignatie groot *vijftien duizend honderd zeven en dertig gulden, een en zeventig en een halve cent*, zijnde het bedrag der inzamelingen in eenige residentien van het eiland Java, ten behoeve der slagtoffers van den jongsten watersnood in het vaderland.

Ingevolge de bestaande wettelijke voorschriften, zullen op Dingsdag, 6 Nov. aanst. de Prov. Staten in de hoofdplaatsen der verschillende provincien vergaderen.

Aan de Prov. Staten van Zuidholland zullen o. a. worden onderworpen: wijzigingen in het reglement van orde dier vergadering; het reglement voor het grootwaterschap van Woerden; een algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuidholland, enz.

In de heden gehouden zitting van den Gemeenteraad zijn de beraadslagingen over de begrooting der inkomsten en uitgaven van de gemeente 's Gravenhage voor de dienst van 1856 ten einde gebragt. De inkomsten zijn geraamd op een bedrag van f 733,267.97½, de uitgaven op f 733,246.28, leverende dus een batig saldo op van f 21.69½. De begrooting is aangenomen met 17 tegen 6 stemmen. Tegen de heeren: Eyssell, de Kempenaer, Schmolk, van der Duyn, Steengracht en de Pinto.

Den 6 November a. s. zal van Harderwijk vertrekken, om den 8sten dier maand te Nieuwe Diep over te gaan aan boord van het schip *Philips van Marnix*, bestemd naar O. I., een detachement suppletie-troepen, sterk 140 onder-officieren en manschappen, onder het commando van den majoor H. D. van Welij, van verlof terugkeerende; als mede-geleiders de tweede luitenant der infanterie van Winsheijm, de tweede luitenants der artillerie Ketjen en Romswinckel, alsmede de officier van gezondheid der derde klasse van Steenvelt.

Diakenen der Ned. Herv. gemeente hebben aan de leden hunner gemeente en andere weldadige ingezetenen dezer stad, zoo als gewoonlijk, eene oproeping gedaan voor de winter-inschrijvingen. Die oproeping is in meer dan een opzigt belangrijk te achten en verdient daarom algemeene bekendheid:

« Met dringende bede, maar ook tevens met innig gevoel van dankbaarheid, roepen wij wederom, om de belangen onzer armen, uwe krachtige hulp in. Toen wij bij het einde des vorigen jaars het besluit namen, afstand te doen van de aanzienlijke som van ongeveer f 15,000, ons door het gemeentebestuur aangeboden, handelden wij alzoo in het vertrouwen op uwe goedkeuring, maar bovenal in het besef, dat onze heilige roeping verpligtte, aan de kerkelijke armenzorg hare wettige plaats en haar zuiver karakter van Christelijke liefde te hergeven.

« Donker en moeijelijk voorwaar, waren onze vooruitzigten bij den aanvang. Een buitengewoon strenge en langdurige winter, steeds klimmende prijzen van alle levensbehoeften, moesten met regt ons allen bekommering geven. Doch God heeft veel en grootelijks geholpen! Hij gaf het velen onder ul. in het hart, de gift van vroeger te vermeerderen, en bijna elke inzameling in dit jaar gaf ons dan ook het duidelijk bewijs, dat, zoo niet allen van wie wij het wettigst verwacht hadden, toch velen ten minste onze bedoelingen goedkeurden en ons vertrouwen niet beschamen wilden. De uitkomst schonk ons moed, met ijver voort te gaan op den ingeslagen weg, en zoo bij onze Diakonie in dit jaar veel verrigt is, naast Hem, die den wasdom geeft, komt de eer aan hen, die ons hielpen en steunden.

« Doch nu staat wederom de winter met zijne zorgen en behoeften voor ons; voor het eerst zonder hulp van Gemeente-subsidie, vragen wij uwe wintergift, tot nog toe ons eene rijke bron van inkomsten; zal die ook nu niet ruimer vloeijen, waar gij, weet dat daarvan alleen het meerdere of mindere deel zal afhangen, dat onze armen genieten in dezen moeijelijken tijd.

« God geve het! En zoo iemand het antwoord gereed heeft, dat ook voor hem zoovele uitgaven grooter, of sommige inkomsten kleiner zijn, hij volge slechts een enkele arme naar diens woning, hij stelle daar behoeften tegen inkomsten over; — het antwoord zal dan ongetwijfeld anders luiden.

« Het is niet zoozeer ons doel, om uit vrijwillige giften alles te ontvangen, wat, door belastingen vroeger werd opgebragt en ons afgestaan. Voorzeker ook deze wijziging is reeds wenschelijk, doch wij verlangen verder te gaan. Langzamerhand willen wij er toe geraken, alleen aan dezulken het genot der inkomsten van de Diakonie te schenken, die werkelijk geheel buiten staat zijn zich zelven te helpen; langzamerhand willen wij dus de som verminderen, welke voor armen, — vermeerderen; die tot bestrijding der armoede bestemd is. Daartoe strekte reeds onze maatregel, om aan de winterbedeelden geen geld, maar brood te verschaffen, waardoor wij dikwerf reeds den wezenlijk behoeftigen van den verkwister en luiaard leerden onderkennen, het getal onzer winterarmen afnam en een nuttig voedsel het deel werd van vele huisgezinnen; daarom bragten wij dien maatregel ook over bij enkele andere bedeelden, en zullen dien voortaan nog algemeener maken, nu eene eigen bakkerij ons daartoe beter gelegenheid geeft. En is het getal onzer armen vrij aanmerkelijk verminderd; een heugelijk verschijnsel in dezen moeijelijken tijd, geen enkele is afgewezen, die naar onze overtuiging door eenig armbestuur inderdaad geholpen mogt en kon worden. Intusschen, het bedrag van vele bedeeling is verhoogd, waar werkelijke behoeften sprak; van ul. zal het afhangen, of daarmede kan worden voortgegaan.

« Groot echter zijn vooral de behoeften voor de beide gestichten der gemeente. In het eene is gedurende dit jaar veel gewijzigd, tot voordeel onzer geldmiddelen niet slechts, maar zoo wij hopen, tot betere opleiding vooral der talrijke jeugd, aan onze zorgen toevertrouwd. In het andere vinden velen een rustigen avond na een moeitevol leven; zoo velen vragen echter nog om eene plaats! Beiden, onze weezen en ouden, zij moeten gevoed en gekleed worden, terwijl bijna voor alles de uitgaaf tot het dubbel van vroeger is gestegen.

« Doch niet slechts de stoffelijke belangen der armen zijn ons toevertrouwd. Ook voor de zedelijke armoede der behoeftigen mogen wij het oog niet sluiten. Reeds het streng weigeren van hulp aan luijen en zedeloozen werkt heilzaam terug op velen. Dat ieder, bij het uitreiken van giften, deze waarheid steeds besefte! Innig overtuigd, dat gebrek aan godsdienst en zedelijkheid de hoofdbron is der armoede, willen wij de ondeugden helpen bestrijden; daartoe is veler en velerlei hulp noodig. Uwe giften, wij willen ze hoe langer hoe meer besteden, niet slechts tot uitdeeling en schenkingen, maar ook tot voorkoming van armoede, door te kampen tegen hare oorzaken. Ook dan nog, wij weten het, zullen onze krachten, zal zelfs onze wil oneindig veel te kort schieten, bij hetgeen wij konden en moesten doen. Op den Heer der Gemeente zij ons oog geslagen! Hij helpe ons!

« Mogten wij bij allen een geopend oor en hart vinden voor de belangen onzer armen, en deze inzameling de blijken dragen, dat waarachtige liefde en hulpvaardigheid in ons midden krachtig leven voor hen, die zich geheel en vertrouwend aan haar overgeven. »

Door den Grooten Kerkeraad van de Evang.-Luthersche gemeente, zijn de WelEerw. heeren Ds. Status Muller, predikant te Zutphen en Michiels, predikant te Haarlem, uitgenoodigd om liefde-beurten te vervullen bij de vacature, ontstaan door het overlijden van den WelEerw. Heer Ds. Reudler.

Woensdag avond ten 5½ ure, zal in de Groote Kerk door den WelEerw. heer Ds. Zaalberg, eene rede, ter plegtige gedachtenisviering der Kerkhervorming, gehouden worden.

Het uitwendige van de Willemskerk is voltooid en biedt van het Willemspark gezien, een schoon gezigt op. Het zal wel niet noodig zijn te herinneren hoe de Protestantsche gemeente in het bezit van dat gebouw is gekomen; het wordt vermeld door het eenvoudige opschrift, dat zich in een steen aan den toren bevindt. Men vindt in het front W^mo II 1846 als stichter van het gebouw tot eene andere bestemming, waarvan de eerste steen is gelegd geworden door HD. dochter, thans de Groot Hertogin van Saxen-Weimar Eisenach; ter regterzijde leest men:

« Door Willem III geschonken in 1853 en ter linkerzijde: Tot kerk herbouwd in 1854—1856. Zichier eenige bijzonderheden over dit tegenwoordig indrukwekkend gebouw. Er zijn in den toren zware klokken aangebragt en het uurwerk met drie uurwijzers-platen voorzien. Het geheele kerkgebouw bevat 30 lichtkozijnen. Met de inwendige inrigting houdt men zich thans bezig. Er zijn reeds vele zitbanken geplaatst.

Men heeft van dat ruime gebouw, ter weêrzijden gedeelten afgezonderd, zoowel voor eene kosterswoning als voor de kamers der leden van den kerkeraad; in het midden der kerk is de predikstoel geplaatst, waartegenover zich de loge voor de koninklijke familie bevindt; daar boven zal het orgel geplaatst worden.

In het vierkant bevinden zich ruime gallerijen; de zitplaatsen zijn zoodanig ingerigt, dat men alle zijden den leeraar in het gezigt heeft. In afwachting van de voltooijing van dat kerkgebouw, twijfelt men niet of men zal zich reeds nu een denkbeeld van den omvang en de inrigting kunnen vormen, en het schoone geschenk waarderen, door onzen geëerbiedigden Koning aan de gemeente geschonken.

Men verneemt, dat zich eene provisionele commissie heeft gevormd tot droogmaking van den Tienhovenschen plas, van welke commissie de heeren Bastert, Huijdecoper van Maarsseveen, Schoemaker en van Tuijll van Zuijlen leden zijn. Die leden hebben, in vereeniging met anderen, de diepte en de ondergrond van den plas naauwkeurig onderzocht en tot de droogmaking voorloopig besloten. Zij hebben door een praktisch deskundige een plan van bestek laten opmaken en zich tot den commissaris des Konings in de provincie Utrecht gewend, die zijne veelvermogende medewerking op de ondubbelzinnigste wijze heeft toegezegd. De onderneming is voor de ondernemers zelven zeer aanlokkelijk en daarbij voor het algemeen zeer gewenscht en voordeelig; de ondergrond laat niets te wenschen over; bij peiling is het gebleken, dat hij veel beter is dan de ondergrond van het Haarlemmermeer.

Op het proefveld der artillerie nabij het kanaal naar Scheveningen, is eergisteren een ijzeren kanon (18 ponder) gesprongen. Niettegenstaande de stukken zijn in alle rigtingen, zelfs tot op een afstand van meer dan 200 ellen, zijn verspreid, heeft niet een der zes officieren en tien manschappen, die in de onmiddelijke nabijheid van het gesprongen stuk stonden, eenig letsel bekomen.

Morgen zal de derde repetitie gehouden worden voor het concert *de Toekomst*, dat den 28 November zal plaats hebben.

Gisteren avond is het muzijkgezelschap *Polthymnia* voor de eerste maal in de zaal van de Kamer van Notarissen bijeengekomen.

Gisteren heeft er op het zoogenaamd Vrijdagsboelhuis eene verkooping van afbraak plaats gehad, afkomstig van een stal in het Noordeinde. Daaronder bevonden zich twee bindten, die voor f 1.36 werden verkocht aan Smit. Toen deze bezig was eene dier bindten te verwerken, viel er een vreemd goudstuk uit, en ook daarna nog een tweede, welke door hem voor f 19 zijn verkocht.

Gisteren is in de Veenestraat een aankomend knaapje door een voertuig overreden, waardoor hij eene belangrijke verwonding heeft verkregen. Spoedig werd geneeskundige hulp aangebragt door den stadsheelmeester den heer Meijer. Men hoopt echter op eene spoedige herstelling.

Volgens de gedane aangifte aan de politie te Amsterdam, is op den 18 Oct. jl., in een der brievenbussen aldaar gestoken een brief, aan het adres van de wed. J. F. Elzer, geb. P. J. du Marchie Sarvaas, te Utrecht, bevattende de volgende bank-biljetten: No. 591, 12 Aug. 1852, f 200; No. 251, 13 Sept. 1853 f 100, No. 113, 29 Mei 1850, f 100, en No. 213, 24 Sept. 1853, f 100, welke brief niet door de geadresseerde is ontvangen. De hoofd-commissaris van politie te Amsterdam, verzoekt opsporing en berigt. (*Pol.-Bl.*)

Naar men verneemt zijn de ambtenaren voor den spoorweg van Arnhem naar Emmerik reeds benoemd en is hun gelast tegen het einde dezer maand op de hun aangewezen standplaatsen tegenwoordig te zijn. De plegtige opening van den weg is voorloopig bepaald op den 19 November, terwijl die voor het publiek waarschijnlijk niet voor den 13 dier maand zal kunnen plaats hebben.

Amsterdam, 26 Oct. Gisteren vereenigden zich de officieren van het 5de bataillon dienstd. schutterij ten huize van hunnen hooggeachten bataillons-kommand., den majoor F. W. Fabius, om hem, bij gelegenheid der 25jarige herdenking zijner in-dienst-treding, als blijk hunner deelneming, eene eere-sabel met zilveren gevest en op gedamasceerde kling toepasselijk opschrift aan te bieden. De officieren bragten hem, bij monde van hunnen oudsten kapitein, eene hartelijke toespraak en welverdiende hulde toe. Weinige oogenblikken daarna vereenigde zich ook eene deputatie uit het corps onder-officieren en korporaals van gezegd bataillon, die terzelfder gelegenheid den majoor een net bewerkten sabel-koppel met zilveren leeuwenkoppen en toepasselijk opschrift op de sluiting, aanboden, hetwelk overhandigd werd door hunnen oudsten sergt.-majoor. Zoowel officieren als onder-officieren en korporaals uitten daarbij den hartelijken wensch, dat zij den waardigen majoor nog lang aan het hoofd van hun bataillon mogen geplaatst zien.

— Heden werd alhier eene algemeene vergadering gehouden van de orde van advocaten, ter opmaking eener voordragt voor de vervulling der vacatures in den raad van toezigt en discipline, ontstaan door het overlijden van den heer Mr. D. A. Walraven, deken, en de periodieke aftreding van de heeren Mrs. S. P. Lipman en J. van Lennep. Op de nominatie zijn gebragt de heeren Mrs. S. P. Lipman, J. van Lennep, L. H. Kuhn, C. E. van Goor, J. W. Tydeman en S. Wildschut.

Rotterdam, 26 Oct. Heden heeft alhier in eene vergadering der Arr. Regtbank de plegtige installatie plaats gehad van den nieuw benoemden substituut-griffier, den heer Mr. T. L. L. Prins. Vele leden der balie en andere stadgenooten, hebben deze plegtigheid bijgewoond.

Utrecht, 26 Oct. Ll. Zondag heeft zich het comité voor het 2de zangersfeest van den Nederlandschen zangersbond geconstitueerd. Men mag derhalve de hoop koesteren, dat genoemd feest, waarvan zoo lang sprake was, te Utrecht zal plaats hebben. Zou het eene belangrijke gebeurtenis wezen voor onze kunstwereld, ook de stad zou vele voordeelen plukken van een feest, dat stellig een groot aantal zangers en een nog veel grooter aantal belangstellenden zou lokken. Men mag dus verwachten, dat het feest algemeene deelneming zal vinden, en dat ook de stedelijke regering hare ondersteuning wel zal willen verleenen, waar zoo wel de stad in 't algemeen, als de stadskas in 't bijzonder door den toevloed van vreemdelingen stellig belangrijke voordeelen wacht.

Reeds is het technisch comité voor het zangersfeest tegen Zondag den 4 Nov. hier ter stede opgeroepen, om de zangstukken te bepalen, die op het 2de Bondsfeest der Nederlandsche Liedertafels zullen worden uitgevoerd. Het feest zelf zal in de maand Junij gehouden worden. Daar ook in die maand de studenten-feesten zullen plaats hebben, mag men verwachten, dat de belangstelling van het publiek nog zal winnen, wanneer men die feesten op elkaar deed volgen, en de vreemdelingen dus gelegenheid hadden ze beiden bijna gelijktijdig bij te wonen. (*U. C.*)

§ § **Gorinchem**, 26 Oct. De Arr. Regtbank alhier heeft, ter vervulling der in dat collegie ontstane vacature door de benoeming van den regter Mr. J. W. Schuurman als regter in de Arr. Regtbank te Leijden, opgemaakt de navolgende voordragt: 1o. Mr. E. G. Vermeulen, advocaat en kantonregter-plaatsvervanger te Gorinchem; 2o. Mr. M. G. van Hengelaar, advocaat te Utrecht; en 3o. Mr. F. C. R. Anemaet, kantonregter te Gorinchem.

Castricum, 24 Oct. De afdeeling Velsen en omstreken der Hollandsche Maatschappij van Landbouw heeft gisteren alhier eene vergadering gehouden, waarin, onder vele belangrijke werkzaamheden, ook behandeld werd het voorstel van een harer leden tot onderlinge veeverzekering in de afdeeling zelve. Algemeen werd het nuttig geoordeeld, dat voorstel in practijk te brengen, waarom aan eene commissie de taak is opgedragen hetzelve nader te onderzoeken. De getaxeerde waarde van elk stuk sterfgeval in vee (koeijen), is de grondslag, waarnaar bij overlijden de contributie voor de deelnemers bepaald wordt.

's Hertogenbosch, 26 Oct. Onder de hoogst zeldzame regtsgedingen, welke door onze regtsmagt behandeld worden, behoort voorzeker, God lof, de bigamie. Gister echter stond iemand te dier zake, teregt voor het provinciaal geregtshof van Noord-Brabant. Hij had, reeds in den band des huwelijks zijnde, een tweede huwelijk aangegaan, vóór de ontbinding van het eerste. De beklaagde is in 1807 te Rotterdam geboren, en koos vroegtijdig den krijgsmansstand tot loopbaan. Hij begaf zich als vrijwilliger naar Java, kweet zich aldaar tijdens de expeditie in 1827 dapper van zijnen pligt, zoodat zijne borst met eene medaille versierd werd. In 1831 verklaarde hij voor den resident van Rembang een inlandsch meisje te nemen voor zijne vrouw. Ongeveer tien jaar lang leefde hij in vrede en eensgezindheid met deze, die hem twee zonen schonk, maar die hem later ontrouw werd, zijn huisselijk geluk verpeste, en hem als het ware dwong haar, de gezellin zijns levens, te verlaten, welke hij altijd met voorkomendheid en liefde had behandeld. Hij verliet haar op Soerabaja, en trok met zijne twee kinderen de binnenlanden in, vergaderde zich een redelijk vermogen en besloot met zijne zoontjes naar Nederland terug te keeren. Alvorens te kunnen vertrekken, moest hij voorzien zijn van eene reispas. Volgens de bestaande voorschriften werden de drie oproepingen in de *Javasche Courant* gedaan, ten einde te zien of iemand zich tegen het hem verleenen van eene reispas verzette. Er werd geen verzet gedaan; het lot der inlandsche vrouw bleef hem onbekend, ook toen onze bedoelde beschuldigde in Nederland was teruggekeerd. Kort hierop eenen ouden krijgsmakker ontmoetende, wiens verblijf thans niet is kunnen opgespoord worden, hoort hij, ja wordt hem verzekerd, dat de Javaansche vrouw overleden was.

Hij vestigt zich te Beek bij Nijmegen, doch verliest daar onverwachts zijne twee lievelingen, neemt vervolgens tijdelijk zijnen intrek bij zijnen braven grijzen vader te Cleef, alwaar hij met eene beschaafde jonge dochter kennis krijgt, met wie hij tot het huwelijk besluit. Ondertusschen erlangt hij eene acte van bekendheid van zeven getuigen voor den vrederegter van Cleef, dat de Oostersche vrouw dood was. Het tweede huwelijk wordt gesloten te Beuningen, en de beschuldigde leeft in vrede en rust, zonder argwaan, met zijne vrouw, waarbij hij thans zes kinderen heeft verwekt, te Cuijk, bij Boxmeer. In October 1854 ontving hij een naamloos schrijven uit Nijmegen, waarbij hij onderrigt wordt, dat een onderzoek naar hem wordt ingesteld door den minister van koloniën. En hij blijft onbezorgd, zoozeer hield hij zich verzekerd, dat zijne eerste vrouw gestorven was. Hij schreef zelf naar kolonien, 5 Nov. 1854, dat hij tot het geven van al het verlangde bereid was. En toen hij vernam, dat het onderzoek betrekking had op het nog in leven zijn zijner eerste vrouw, beschouwde hij het eene utopie, vreesde niets, vlugtte niet. De gewapende magt rukt hem echter uit den schoot zijner familie, hij wordt geroepen om zich wegens bigamie voor den regter te verantwoorden. Verschrikkelijke toestand voor hem, maar nog verschrikkelijker voor zijne vrouw en zijne zes onnoozele kinderen. Wie treurt niet bij dien toestand?

Maar de wet vordert regt. Hij moet zich verantwoorden. Mr. N. F. Sassen trad als verdediger op en in het volgende nommer zullen wij de regtspunten, door dezen regtsgeleerde aangehaald, kortelijk vermelden. *(H.)*

Ten bewijze dat de provincie Drenthe, waarin men binnen korten tijd zooveel en velerlei vooruitgang op verblijdende wijze waarneemt, ook niet achterlijk blijft in het bouwen van schepen, waarmede dezen zomer op verschillende werven zooveel drukte heeft geheerscht, zoo vermelden wij, dat thans te Gasselter-Nieuwveen, op de werf van de scheepsbouwmeesters Thijssen en Salomons, een groot kofschip van 70 à 80 tonnenlast in aanbouw is, waaraan de naam wordt gegeven van *Drenthe*, omdat het eene bijzonderheid is, dat dergelijk schip in deze provincie wordt gebouwd: zijnde dit de tweede bodem van dien inhoud, welke aldaar op die werf wordt voltooid.

Zwolle, 25 Oct. Men verneemt dat ook hier eenige notabele ingezetenen pogingen zullen aanwenden tot oprigting eener meel- en broodfabriek, ten einde den behoeftigen voor minder geld beter brood te verschaffen. Het [illegible]chte kapitaal zal men trachten bijeen te krijgen door inschrijving, bij actien van *f* 100, *f* 500 en *f* 1000.

— De heer Mr. A.J. de Vos de Waal, staatsraad, burgemeester dezer stad heeft zijn voornemen te kennen gegeven, om tegen Januarij a.s. als zoodanig af te treden. Wij hebben dit met leedwezen vernomen, want de stad. Zwolle zal daardoor eenen man aan haar hoofd verliezen, die om zijne bijzondere bekwaamheden en regtschapen karakter aller achting in de ruimste mate geniet. Sedert meer dan veertig jaren burgemeester, beleefde de heer de Vos de Waal in zijn bestuur gevaarvolle en moeijelijke tijden, waaraaan hij echter steeds met kracht het hoofd wist te bieden, gelijk hij ook in den geest van bedaarden vooruitgang, nimmer afbrekende zonder het goede weder op te bouwen, vele bronnen van volks-bestaan opende, Zwolle's handel ontwikkelde, de stads-finantien verbeterden en de algemeene welvaart der inwoners bevorderde.

— Heden zijn op de gehouden paardenmarkt alhier aangebragt 568 paarden en 216 enters en veulens. Van de [illegible] veulens werden enkelen omgezet voor hooge prijzen, zijnde er anders over het geheel niet veel handel, hoewel men er eenige vreemde kooplieden zag.

Groningen, 25 Oct. Heden is bij den scheepsbouwmeester K. K. de Vries, buiten het kleinpoortje alhier, te water gelaten de nieuw gebouwde hektjalk *Leentje Dost*, groot 45 lasten, zullende gevoerd worden door kapitein T. G. Rasker.

Verscheidenheden.

Staathuishoudkundige beschouwingen.

IV.

«De leer, die wij verdedigen,» aldus schreef BASTIAT (*Propriété et Loi*, 1848, p. 32), «ontmoet eenig wan«trouwen, op grond van hare bijzondere eenvoudigheid. Zij «vraagt van de wet niets dan *zekerheid voor allen.* Met «moeite gelooft men, dat geheel het Regerings-mecanisme «hiertoe kan worden teruggebragt.»

Dit wantrouwen heeft zich, gelooven wij, ook ten onzent bij het vernemen van de leer van BASTIAT doen gevoelen. Daarom achten wij het niet overbodig onze lezers opmerkzaam te maken op den omvang van het gebied der wetgeving, zal zij aan personen en eigendommen *zekerheid* kunnen verschaffen. Niet alleen toch omvat die roeping, dat de wetgever deugdelijke regtsregelen stelle tot wering van misdrijf tegen personen en goederen, dat hij het burgerlijk- en staatsregt met zorg en naauwgezetheid omschrijve; maar hij moet ook aan het openbaar gezag de middelen in handen geven, om de alzoo omschreven regten te handhaven en te doen naleven. Eene verlichte en onafhankelijke magistratuur, eene welingerigte politie behooren aldus tot de eerste behoeften van het maatschappelijk leven. Maar niet enkel tegen misdadig geweld, of overtreding van het burgerlijk regt heeft de wetgever de eigendommen en personen te beveiligen. Hij heeft acht te slaan op al wat van binnen of buiten 's lands den persoonlijken of zakelijken eigendom bedreigt, Van daar de behoefte aan eene militaire magt tot bescherming van het grondgebied; van daar ook de behoefte aan waterkeerende werken. Uit de zamenleving der bevolking in gemeenten en gewesten ontstaan verder gemeentelijke en gewestelijke eigendommen. Ook deze behoeven regtskundige omschrijving en wettelijke bescherming. Dit alles vordert de zamenwerking van verschillende overheidspersonen en collegiën; het vordert ook de opbrengst van geldmiddelen, die op hunne beurt van den wetgever regelen van heffing, beheer en aanwending overeenkomstig hunne bestemming wachten. Zoo ziet men dat de roeping van den wetgever, om aan personen en eigendommen zekerheid te verschaffen, niet op grond van te groote eenvoudigheid behoeft te worden gewantrouwd. Een maatschappelijk gebouw rust op dien beknopten grondslag, zoo colossaal dat de Nederlandsche staatsbegrooting met hare zeventig millioenen betrekkelijk weinige posten bevatten zal die zich niet uit des wetgevers roeping tot verzekering van den eigendom laten verdedigen. Waar regtsveiligheid, maatschappelijke orde, afwering van natuurrampen of van buitenlandschen overmoed, eenen tak van de staatsdienst te voorschijn roept, daar weigert de staathuishoudkunde hare toestemming niet.

»Verleden jaar» zegt BASTIAT (*Ce qu'on voit et ce qu'on ne voit pas*, 1850 p. 16) »verleden jaar behoorde ik tot »de commissie voor de financien. Zoo menigmaal een onzer »ambtgenooten er van sprak de tractementen van den Voor»zitter der republiek, van de ministers, van de gezanten, »op een gematigd cijfer te regelen, werd er geantwoord: »»In het belang van de dienst zelve moeten deze en gene »»ambten met aanzien en waardigheid worden omkleed. Dat »»is het middel om er mannen van verdienste voor te »»vinden. Ontelbare ongelukkigen wenden zich tot het Hoofd »»van den Staat. Hem te noodzaken altijd te weigeren, ware »»hem te plaatsen op een pijnlijk standpunt. Eenige repre»»sentatie in de hooge en diplomatieke kringen behoort tot »»het raderwerk van het constitutioneel bewind.»»

»Zulke beweringen» hervat BASTIAT »mogen kunnen »worden tegengesproken, voorzeker verdienen zij een ernstig »onderzoek, en, wat mij betreft, ik hecht er meer aan, »dan velen onzer Cato's, met een bekrompen geest van »karigheid of afgunst bezield.»

Vele soortgelijke plaatsen zouden uit de schriften van BASTIAT zijn aan te voeren. Hetzelfde stukje (*Ce qu'on voit et ce qu'on ne voit pas*), in een geestigen toon van satire geschreven, voert menigmaal den belastingschuldigen burger, onder de benaming van *Jacques Bonhomme*, handelende of oordeelende in. Maar de schrijver wacht zich wel zijnen *Bonhomme* de diensten te doen geringschatten, die een wel ingerigt Staatsbestuur aan de ingezetenen bewijst. Waar hij (p. 9) een valsch betoog bestrijdt, waarmede een voorstel tot afdanking van troepen bejegend werd, daar schrijft hij: »Zoo lang men antwoordt, dat, zonder die »honderd duizend man, en die honderd millioen franken, »het Vaderland door partijen verscheurd of door den vreem»deling overweldigd zou worden, zoo lang heb ik niets te »zeggen: de bewering moge waar of onwaar zijn, tegen de »Staathuishoudkunde zondigt zij niet.» Waar hij (p. 14) de onverschilligheid hekelt, waarmede soms de openbare middelen besteed worden, en op de offers wijst, die elk vijffrancsstuk in belasting aan *Jacques Bonhomme* oplegt, daar laat hij niet na er bij te voegen: »Dikwijls, zeer dikwijls, »bewijst de ambtenaar aan *Jacques Bonhomme* eene even»redige dienst. In dat geval is er verlies noch winst voor »eene der partijen, maar alleen eene billijke ruiling. *Ook »treft mijne redenering in geenen deele de nuttige Staats»ambten.* Dit beweer ik: wilt gij een ambt instellen, be»wijs er het nut van.»

Eene zoo bezadigde, zoo milde, zoo regtvaardige leer schroomen wij niet aan te bevelen, terwijl de behoeften van het Algemeen Bestuur in ons Vaderland, voor een volgend dienstjaar, regering en vertegenwoordiging bezig houden. Zonder, *waar het de toepassing geldt*, het geleide van BASTIAT, met prijsgeving van hetgeen eenmaal ten onzent is daargesteld en nationaal is geworden, onvoorwaardelijk te volgen, durven wij zijne *beginselen* als allerwege proefhoudend verkondigen. Wij hebben gezien, dat zij, ofschoon in eene beknopte stelling uitgedrukt, veel *bevatten.* Wij zullen nader beschouwen wat zij *uitsluiten.*

227ste Nederlandsche Staats-Loterij.

17e LIJST. 5e KLASSE.

Uitgekomen Hooge prijzen:

No. 8177 *f* 100 en de Premie van *f* 5000.

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fransche Schouwb., Maand., 29 Oct. 6½ ure.

LA FILLE DU REGIMENT, opera en 2 actes.

DIVERTISSEMENT NOUVEAU, 1o. Une ouverture, 2o. Une Polka Bohemiène, par M. Tophof et Melle. Vergruissen; 3o. Valze par les Elèves; 4o. Pasde trois, par Mr. Tophof et Mlles Evelinà et Vergruissen, 5o. Galop par les Elèves, 6o. La Sicilienne, Pas de deux, par Mr. Tophof et Mlle. Evelinà.

Un CAPRICE, comédie en un acte.

Kon. Holl. Schouwb., Dingsdag, 30 October 7 ure

DE ZWARTE DOCTOR, groot melodrama in 7 tafereelen

Advertentiën.

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 27 October 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	62 5/8	7/8	5/8
Dito dito 1844.	3	73 1/2	7/8	1/2
Dito dito 1844.	4	91 13/16	7/8	13/16
O. I. L. 1844 . . .	4	91 3/4	—	—
Amort. Synd.	3 1/2	—	—	—
Hand.-maats.	4 1/2	—	—	—
BELGIE. certific. bij *Rotschild*. . .	2 1/2	50	—	—
RUSL. Bij *Hope* 1798 en 1816 . .	5	100	1/8	Nieuwe.
Dito 1828—1829 . .	5	99 7/8	—	—
Insch. in Assign. . .	6	—	—	—
Cert. van dito. . . .	6	—	—	—
Neg. 1831—1833. .	5	—	—	—
Hope en C°. 1840.	4	74 1/4	—	—
Stieglitz.	4	73 7/8	—	—
dito 1854.	5	79 3/4	—	—
Nieuwe Engels. . . .	4 1/2	86	—	—
POLEN. Certific. . .	4	—	—	—
Aand. Lot. fl. 500.		142 1/2	—	—
SPANJE. Nieuwe . .	1 1/4	19 1/16	—	—
Buitenl.	3	37 3/4	7/8	—
Binnenl. 6/m. . . .	3	[illegible]	—	—
Cert. Coup.		—	—	—
Amortisable		—	—	—
PORTUG. Lond. . . .	3	40 1/16	1/8	1/8
OOSTENR. Metal. . . 1816—1852. . . .	5	62 5/8	11/16	—
Dito 1849—1854. .	5	73 1/4	—	—
Dito Zilv. Nation. .	5	66 9/16	11/16	5/8
Dito 1847—1852. .	2 1/2	31 5/8	11/16	—
PRUISS. Lot. 1854. .	3 1/2	194	—	—
BRAZ. Lond. 1824. .	5	—	—	—
PERU »	4 1/2	70 3/4	—	—
MEXICO »	3	18 13/16	—	—
GREN. »	2 3/4	17 3/4	7/8	13/16
Uitgestelde.		6 5/8	11/16	—
ECUAD. Lond. . . .		—	—	—
VENEZ. » . . .	4	26	—	—
Uitgestelde.	1 1/2	11	—	—

Onbeduidende markt. Hollandsche fondsen flaauwer Grenada willig.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid.	3	pCt.	88 1/4 à —
Spanje.	1 1/4	»	19 1/4 à —
Mexico	3	»	19 7/8 à —

PARIJS, heden.

Fransche certific.	4 1/2	pCt. fr.	—
» »	3	»	64.25 tot2ure
Spanje	3	»	—
»	1 1/4	»	—

WEENEN, heden.

Metalliek	5	pCt.	75
Nationaal	5	»	79
Wissel London		»	11.04
Zilver		»	

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.